

AKROBATÁK, 1930 KÖRÜL

Tempera, falemez, 110x90 cm
Jelzés nélkülKikiáltási ár: 12 000 000 Ft
Starting price: 48 000 EUR

KIÁLLÍTVA:

- Patkó Károly festőművész gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, 1932. január, katalógus: 84.

REPRODUKÁLVA:

- V. M.: Modern Painting in Hungary. From Material Compiled by Charles Rosner. The Studio 104., 1932. december, 3–22. (Variety, a circus scene)

AKUTvonzásában

Patkó Károly *Akrobaták* című munkája új oldaláról ismerteti meg a magyarországi újklasszicizmus irányzatának egyik prominens képviselőjeként számon tartott művészt. Az utóbbi időben magángyűjteményekből előkerült, 1930-1931 körül készített művek sora: *Mosakodó nő*, *Akt fekete vázával*, *A Római Magyar Akadémiában*, eddig ismeretlen, „könnyed, frivol” arcát mutatják a festőnek. Szemléletmódjában közel áll e művekhez a mostani aukción szereplő cirkuszi jelenet is, mely a korszak art deco festészetének egyik kedvelt témája volt. Nem véletlen, hogy a különböző izmusokat asszimiláló, modern figuratív kísérleteket felkaroló KUT kiállításain feltűnik a Rómából hazatérő Patkó is. Az újklasszicisták közül a hozzá legközelebb állók – Aba-Novák Vilmos és Szőnyi István – már régóta tagjai voltak a csoportnak, ahogyan a római ösztöndíjasok első generációjának más művészei szintén a KUT-hoz csatlakoznak. Patkót a társaság 1935-ben választotta rendes tagjává.

ÚJTECHNIKA – ÚJ TÉMA

Az árkádia-festészet kifutását a húszas évek második felére teszi a szakirodalom. Lezárulását ténylegesen a római ösztöndíj bevezetésének köszönhetően az ún. Szőnyikör mestereinek Rómába, a Palazzo Falconeribe való meghívása mutatja. Valóban az ott látottak hatására mindannyiuk stílusában váltás következik be. A változás egyik technikai ismérve, a tempera-festésre való áttérés, melyet a visszaemlékezések szerint Patkó Károly kezdeményezett

GÁBOR Jenő: Artisták, 1933.
magántulajdon

az ösztöndíjasok között. Ez együtt járt az olaj zsírosságának elvesztésével, egyszerűbb, letisztultabb képi kompozíció és kivilágosodott paletta megjelenésével. A modernizáció jegyében Patkó is „profanizálta” korábbi korszakának témáit, például a mitológiai aktok hétköznapi, a korszaknak megfelelő hajviseletet hordó alakokká válnak. Nyilván ebből az indíttatásból fordul a korábban elképzelhetetlennek tűnő témák ábrázolása felé, így például megérinti őt a manézs világa is, hasonlóan Aba-Novákhoz, akinek festészetében a cirkusz már 1927-től megjelenik és később az egyik legjellemzőbb műtípusává válik.

„MOZDULAT/MŰVÉSZET”

Noha Patkó Károly életművében a cirkusz-téma egyelőre egyedülállónak tűnik, mégis a festmény kompozíciós felépítését tekintve logikusan kapcsolódik azoknak a képeknek a csoportjába, melyek a mozgás dinamikájával foglalkoznak, a mozdulat-típusokat vizsgálják. Nem véletlenül állította ki ezeket a műveket – *Hajóácsok*, *Bárkajavítás* (magántulajdon), *Mosónők* (Magyar Nemzeti Galéria) – a cirkuszi akrobaták mellett az Ernst Múzeum nagy termében egymás mellett, a cirkuszi jelenettel együtt 1932 elején. Mindegyik kompozíció jellegzetessége, hogy a festő a közös tevékenységben résztvevőket különböző mozdulataik közben ábrázolja, a képi egységet a mozdulatok racionalitása és funkcionalitása biztosítja. Ez az elv már a húszas években készült alkotások egy részén is felbukkan, ezáltal rávilágít Patkó sajátos alkotói módszerére is. A művész tanulmányrajzai jól mutatják azt a processzust, amely az ilyen típusú festmény megalkotását előzte meg. A mozdulat-tanulmányok – melyek egyrészt a klasszikus művészeti tradícióhoz való kapcsolódást jelentik – többek között egy kompozícióvá állnak össze a modern életérzést közvetítő, akrobatákat megjelenítő festményen. A fára festett, a kubista térszemlélet jegyeit hordozó temperaképet megfogalmazása és témája révén az art deco művészet egyik különleges darabjaként tarthatjuk számon.

Kopócsy Anna

